

Forskningen bör handla om kontakt och djupseende

En "förlorad dimension" vid mötet mellan människans genetiska potential och hennes miljö skapar motsägande resultat i den biologiska och humanvetenskapliga forskningen, hävdar Bruno Adler.

Att förneka arvets betydelse för människans utveckling är naturligtvis lika antiintellektuellt och antihumanistiskt som att förneka miljöns påverkan, men samspelet mellan arv och miljö är inte så självklart som Kjell Modigh framställer det i sin artikel den 26 november.

I den forskning som bedrivs har man kommit fram till paradoxala resultat. Å ena sidan kan man som forskaren Germund Hesslow påstå att miljö och barndomserfarenheter spelar en helt underordnad roll i människans utveckling. Han har forskat på enäggstvillingar som växer upp i skilda miljöer men som i de flesta fall utvecklar identiska personlighetsdrag. Statistisk sett kan den typen av forskning vara oantastbar.

Det finns emellertid undantag, enäggstvillingar som utvecklas olika trots att de har identisk arvs massa. Detsamma gäller en rad sjukdomar som anses ärftliga, men som bevisligen är botbara med icke-medicinska behandlingar som kroppsorienterad psykoterapi. I pilotprojekt med astma och allergikliniken på Sahlgrenska Sjukhuset har vi – medicinare och psykologer - exempelvis funnit att hyperkänsligheten hos en astmatiker helt kan försvinna efter 30 – 40 icke-farmakologiska behandlingstillfällen.

Efter 25 års arbete med människor i olika länder och från olika kulturella och sociala miljöer arbetar jag numera med utgångspunkten att det existerar en faktor som präglar mötet mellan en genetisk potential och miljön. Faktorn skulle kunna kallas för essentiell kontaktlöshet. Den påverkar alla våra sinnesorgan och vår uppfattning av andra människor, omvärlden och oss själva.

Många har säkert upplevt att en tredimensionell bild ger intryck av att ha ett större djup än den verkliga världen runtomkring. Den minskade förmågan att se i djupet gör att vi ersätter djup med en subjektiv och intellektuell föreställning om hur världen ser ut. Avsaknaden av ett fullt tredimensionellt seende berör även våra emotionella och mentala reaktioner. Vi reagerar på det vi tror att vi ser och våra reaktioner och vårt engagemang riktas åt fel håll och förlorar sin grundläggande funktion.

På engelska säger man "to make love" och de flesta uppfattar älskandet som något man gör. Men den djupt seende individen gör ingenting när han älskar. Hans totala förnimmelse av kärleksobjektet, utseende, utstrålning, lukten, rösten, personligheten och så vidare tar hans kropp, hans själ och hans motorik i besittning. Vilja och självmedvetenheten är då helt överskuggad.

Alla är överens om att vi människor föds hjälplösa och att vi måste "ge" kärlek och omvårdnad om den nyfödde ska kunna överleva. Men i naturen finns inget måste och ingenting ges. Ett nyfött djup har makten att med sina signaler hos föräldrarna utlösa ett genetiskt betingat beteende som förser ungen men det den behöver för att må bra. Om föräldrarnas förmåga att reagera spontant och instinktivt är skadad så dör ungarna. Vi människor har ersatt instinktiv reaktion med medvetenhet och inläring. Därför dör vanligtvis inte våra barn men det vi "ger" till våra barn är ofta fel eller "ges" vid fel tidpunkt. Våra vanligaste attityder till barn framhäver därför en kontaktlöshet.

Detta kan få tragiska och även fruktansvärda konsekvenser. Barnen måste ge upp sin makt över oss. Därmed förlorar deras liv sin självklarhet. Som vuxna kommer det att skaffa sig

gudar, barn och ideologier som ska ge mening åt deras liv. Behovet av att vara bättre och att utöva makt kan under vissa omständigheter leda till att de tar sig rätten att fördöma eller utrota människor med andra gudar och ideologier samt deras barn. I det ljuset kan människans ologiska och grymma beteende under de senaste 5000 åren förstås.

I min terapeutiska behandling har jag vidareutvecklat en effektiv metod som i viss mån (ibland helt) kan återställa en människas förmåga till djupseende. Djupseendet – ett uttryck som både skall förstås som faktisk varseblivning och en mental och emotionell kapacitet till förståelse – väcker i patienten först en fascination och därefter skräck, i slutskedet av terapin dödsskräck. Om patienten inte ger upp kontakten, trots skrällen, dyker det ur djupet av själen upp en mordisk vrede. Även den måste han kunna ge uttryck för utan att förlora kontakt med verkligheten. Processen framkallar djupa förändringar i individens biologiska och psykiska reaktioner samt förändringar i hans tänkande och sociala beteende.

Låt oss nu komma tillbaka till forskningen kring enäggstvillingar. Om tvillingbarn föds av en för vårt samhälle normal mor med en begränsad förmåga till kontakt kommer barnen i större eller mindre utsträckning att ha gett upp sin inre makt och därför drivas av behovet att ersätta den med yttre makt. De behov som kontaktlösheten skapar överskuggar den sociala miljöns betydelse och tvillingarna kommer att utveckla liknande personligheter även om de levit åtskilda. Är de impulsiva men har förmågor som uppskattas i den samhällskultur de lever i kommer de att kunna bli framgångsrika, oavsett den sociala miljön i vilken de växer upp. Saknas kulturell förståelse för begåvningen är risken stor att båda tvillingarna kommer att agera ut sin vrede och bli kriminella. Om de däremot har turen att födas av en mor med god kontakt med sina barn, kommer deras liv att påverkas av miljön. I en dålig, frustrerande miljö kommer de att bli arga och kämpa för rättvisa. I en god stimulerande miljö kommer de att utveckla sina naturliga begåvningar utan hets och med tillfredsställelse.

Om Kjell Modighs vision om ett tunnelbygge, där grundforskning och klinisk forskning gräver sig fram från var sitt håll för att till slut mötas på mitten ska kunna besannas måste kompassen som bestämmer forskningens riktning heta förmåga till kontakt och djupseende.

Bruno Adler leg psykoterapeut och psykolog MS.